

Nedėlinis laikraštis
"LIETUVA"
 Išeina kas penktą dieną, Chicago, Ill.
 Prenumerata ant metų: \$2.00
 "Lietuva" spaudina Kolas, Konstitucijos ir kitokius druskus lietuviškai, lenkiskai ir angliskai.
 Užrašant "Lietuvą" reikia draugai prenumeratą prisiųsti. Prisiųsdami pilną adresą užrašyti:
A. OLSZEWSKI,
 624 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
 Published every Friday, at Chicago, Ill.
 Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
 Subscription \$2.00 per year.
 All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
 624 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

Nr. 17

CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 27 Balandžio (April) 1900 m.

Metas VIII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

Amerika.

Tasysė dvių partijų gubernatorių sėdė Kentucky dar ne pasibaigė. Apeliacijos sudas pripažino demokratiską gubernatorių, bet to sūdo nusprendimui ne pasiduoda republikoniskais: jis kreipiasi į augsščiausia visų Suvienuytų Valstijų sudą. Kas gi bus, jeigu ir to sūdo nusprendimui nepasiduos priešingų partijų gubernatoriai? Turbut republikoniskais gubernatorius ne labai pasitiki laimėti kà nors ir augsščiausiam sūde, kadangi jis pats atsilankė pas prezidentą McKinley prasyti pagelbos. Kadangi vienokį partijų vaidu prezidentui ne valia kistiesi, tai jis, turbut, ne dries atvirai užtarti už savo partijos gubernatorių.

Terp Amerikos ir Turkijos užgimė nesutikimai už sunaikytas laike paskutinįj armeniskų pjo-vynių amerikoniskais misijas. Už tai Turkija padėjo užmokėti \$100000, bet su užmokėjimu ty pinigų nesiskubino. Paskui, kada Amerika paverė nuo Izpanijos mahometonų apgyventas Suluh salas, kur cziabuviai buvo berengis šventą kovą prieš amerikonus, Amerikos randas per savo pasiantįj Konstantinopolį prase sultano, kaipo wirzinių mahometonų, ne daleisti tokios kovos ir paliepti Suluh gyventojams pasiduoti amerikonomis. Sultonas tą išpildė ir pasikėlė ant Suluh salų ne buvo. Už tokią pagalbą jis vienok tikėjosi, kad Amerikos randas nuo jo nereikalaus anų \$100000, ypacz, kad kaip pasirodė ir Amerikos randas nemėgsta mokėti atlyginimų ne jau už sunaikytą svetimų pavaldinių turty, bėt už užmusztus svetimus pavaldinius ir tai ne maizsty, bet sandaros laike: juk užmusztų ezerrifo Martino Lattimere šeimos nos ne jokio atlyginimo ne gavo ir Amerikos randas atsiskė nuo mokėjimo kokio nors atlyginimo aukoms Lattimere skerdynių.

Ne taip vienok manė Amerikos randas: jis dabar pareikalavo nuo Turkijos užmokėjimo anų \$100000 ir pradėjo gaudinti Turkiją išseimintu amerikoniskais laivynės, laikrasčiai sako, kad Amerika užimsianti Smirnos apskritį. Ypacz prie siuntimo laivynės ragina Amerika bewiek wisi Anglijos laikrasčiai. Žinoma, Amerikos laivynė twirtinė už turiskų, bet wargiai bo amerikoniską laivynę malonia priimti tylos Europos wieszpatastes turincijos laivynę daug geresnę ir skaitlingesnę. Matyt Anglija labai norėtu, kad Amerika susipyktu su kitoms Europos wieszpatastėmis, o tasų turėtu laikytiesi Anglijos skverno.

Ant Filipinų salų pasikėlėdė wėl labiau subruzo, dabar wėl pilna filipiniečių Maillės aplinkinė, susimusimai atsitinka quolatai. Luzon provincijoj atsirado wėl su savo pajiegoms jenerolas Pio del Pilar, kurį amerikoniškai laikė už negywy.

Pietini Afrika.

Anglijonai pietinėj Afrikoj nieko swarbas ne nuweikė. Laikrasčiai raso, jog lordas Roberts pradėjo jau traukti iš savo kariauna ant Pretorijos ir todėl buk angliskai cenzoriai ne perleidi žinių apie naujausius angliskos kariaunos pasikrėtimus. Tuom tarpu naujausios žinios paduoda, kad pajiegos lordo Roberts wis yra dar Oranijos sostilėj mieste Bloemfontein. Wandens traukimo įtaisos aprupinaczios miesta wandeni wisgi dar

yra burų rankose. Kadangi pasikrėtimė dienosė palijo, tai nors miesto gywentojai ir kariauna daugiaus turi wandens. Cziasunku suprasti, kaip gi, turėdamas 70000 kareiwų, lordas Roberts sėdi mieste ir ne bando nuo burų atimti wandens traukimo įtaisų, kurias laiko gal dezimti kartų mažesnės burų pajiegos?

Nors anglionai garsino iesz syk, kad po Wepener burai likosi sumusztį, paskui, kad jie ba muszio pasitraukė, bet isztikro kolonijalizkos kariaunos dalis wisgi jų nelaiswė. Izsiųstas lordo Robertso į pagelbą apstotiemis jenerolas Brabant stėjo jau į Bushman Kop, 20 angliskų mylių nuo Wepener. Užginė smarukus musziszis tarp anglionų ir burų, kuri-sai pasilikio be iszriszimo. Burai stowi ant kalwų, o ant prisigriebimo iki jų anglionams reikia pereiti per lygumą, todėl rodosi, kad nuo czia jenerolui Brabant sunku bus toliaus nužengti. Gal jam isz Bloemfontein atsūs daugiaus kariaunos, jeigu jo burai pirma ne nuwys. Jie po Wepener stowi trijose eilėse: wiena eilė bombarduoja miesta, kita tweria rezervą, o trečia musziasi su pajiegoms jenerolo Brabant.

Natalijū burai pasidalino į mažus pulkelius, užstojo wisus kelius ir stabdo priwėžimą maisto ir amunicijos angliskai kariaunai. Lordas Roberts sūwio raporte, koki angliskas randas tik dabar pagarsino, apkaltino jenerolą Bullerą už dideles nuotrotas ir nepasisekimą muszėje po Spion Koppe. Dabar wėl Buller turėtu tiesą apkaltinti lordą Robertą, kad jis, užėmęs miesta Bloemfontein, nežino kų toliaus daryti, dawa burams pawerėti net prietaisus wedancizias wandeni į miesta, nors turi dwigubai daugiaus kareiwų negų Buller.

Dabar burų dalys yra wėl aplinkinėse Ladysmith, bet žinoma, dabar jie ne bando apstoti angliską kariauną, bet stengiasi ne leisti į miesta transportų.

Miestas Mafeking wisgi dar burų bombarduojamas. Apstoti anglionai laikosi kaip galedami. Lordas Roberts atsitudė czianykščiam komendantui priskaymų laikytiesi iki 20 d. gegužio; iki tam laikui žada atsistų pagelbą. Nežinia tik, ar iszbadėjusi kariauna galės teip ilgai laukti.

Lordas Methuen be mažo ne nužudė wisų su maistu. Po Kowlog užstojo jam kelį burai. Jeigu czia jo ne sumusztė ir ne atėmė wisų wėžimų su amunicija, tai tik todėl, kad jis pasiskubino pasitraukti atgal.

Kelis szimtus anglionų iszszodino dabar portugaliskoj waldyboj Beira. Kadangi Trasvasilias prezidentas Krueger pranešė portugaliskam gubernatoriui, kad daleidimą iszszodyti angliską kariauną laiko už sulaukymą neutralizskumo, tai dabar ir Portugaliją laukia ant sawo waldyby burų užpuolimo, ji sianozia dabar ir sawo pietinės Afrikos waldybas 800 naujų kareiwų. Su tuom wienok ne daug nuweiks, ypacz kad portugaliską kariauna ne priguli prie geresnių.

Oranijos prezidentas iszleido proklamaciją į wisus pietinės Afrikos holandizkos kilmės kolonistus, taigi ir į gywentojus angliskų waldyby, kwiesdamas juos stoti į kovą ant iszkariawmo liuosybės ir numetimo bjauraus angliskų kapitalistų jungo. Nežinia tik, ar tasai atsiliepiamas ras atbalę pas angliskų waldyby gywentojus.

Kiek dabar yra kariaujancų

burų, tikrai ne žinia. Angliskais laikrasčiais "Times" skaitliu po ginklu stowinečių burų paduoda ant 105000 kareiwų, isz kurių buk 50000 stowi Oranijoj, 10000 Biggarsberg distriktė, tie daboja perėjimus per Smakų kalnus, 15000 aplinkinėse Fourteen Stream ir Klerk Dorp. Reikalui atėjus, burai galės dar surinkti 80000 žmonių. Jeigu teip, tai burų skaitlius butų bewiek lygus anglionų skaitliui, o kaip iki ansiol pasirodė musziosue, kur trys anglionai stoji prieš wieną burą, tai burų ne sumusztė, tai burai gali dar turėti wiltį, kad jų nejuweiks užpuolika. Terp patekusių į anglionų rankas nelaiswų ir pawzautų burų randa daug persirėdžiusių už wyrus moterų. Taigi mat dabar jau ir burų moterys stoji į karę už krasztu liuosyę.

Apart burų karės, Anglija turi dar kitą Afriką: prieš jos waldę pasikėlė negrai aszantai, wakarinėj Afrikaj. Laikrasčiazis garsina, buk maiztus tuos sukėlė prancuzai ir buk ant rubėdžius Dahomey ir angliskų waldyby užginė koki ten nesutikimai tarp anglionų ir prancuzų. Prancuzais laikrasčiai wienok nieko apie užginimus nesutikimus neraso.

Wokietija.

Wokiskai rando laikrasčiai užgina kitų paleistų pasakal, buk gegužio mėnesį susiwažius cieciorius Wilhelmus su maskolizskų caru Dancieje. Mat Wilhelmas pabugo, kad už tai ant jo neužpyktu anglionai, kuriems geresni priešais sawo tautos norus. Slapta, be žinios ministerių, Wilhelmas atkeliawo į Altoną pasilikinėse Ladysmith, bet žinoma, dabar jie ne bando apstoti angliską kariauną, bet stengiasi ne leisti į miesta transportų.

Miestas Mafeking wisgi dar burų bombarduojamas. Apstoti anglionai laikosi kaip galedami. Lordas Roberts atsitudė czianykščiam komendantui priskaymų laikytiesi iki 20 d. gegužio; iki tam laikui žada atsistų pagelbą. Nežinia tik, ar iszbadėjusi kariauna galės teip ilgai laukti.

Lordas Methuen be mažo ne nužudė wisų su maistu. Po Kowlog užstojo jam kelį burai. Jeigu czia jo ne sumusztė ir ne atėmė wisų wėžimų su amunicija, tai tik todėl, kad jis pasiskubino pasitraukti atgal.

Kelis szimtus anglionų iszszodino dabar portugaliskoj waldyboj Beira. Kadangi Trasvasilias prezidentas Krueger pranešė portugaliskam gubernatoriui, kad daleidimą iszszodyti angliską kariauną laiko už sulaukymą neutralizskumo, tai dabar ir Portugaliją laukia ant sawo waldyby burų užpuolimo, ji sianozia dabar ir sawo pietinės Afrikos waldybas 800 naujų kareiwų. Su tuom wienok ne daug nuweiks, ypacz kad portugaliską kariauna ne priguli prie geresnių.

Oranijos prezidentas iszleido proklamaciją į wisus pietinės Afrikos holandizkos kilmės kolonistus, taigi ir į gywentojus angliskų waldyby, kwiesdamas juos stoti į kovą ant iszkariawmo liuosybės ir numetimo bjauraus angliskų kapitalistų jungo. Nežinia tik, ar tasai atsiliepiamas ras atbalę pas angliskų waldyby gywentojus.

Oranijos prezidentas iszleido proklamaciją į wisus pietinės Afrikos holandizkos kilmės kolonistus, taigi ir į gywentojus angliskų waldyby, kwiesdamas juos stoti į kovą ant iszkariawmo liuosybės ir numetimo bjauraus angliskų kapitalistų jungo. Nežinia tik, ar tasai atsiliepiamas ras atbalę pas angliskų waldyby gywentojus.

Kiek dabar yra kariaujancų

patę angliskai laikrasčiai garsina, buk Japonija sumobilizawo wisą sawo kariską laivyną ir juk rengiasi į karę su Maskolija. Užtai maskolizski laikrasčiai twirtina, kad terp Maskolijos ir Japonijos ne jokų nesutikimų nėra.

Afganistano waldonas atsiliepė į Anglijos rapdą su pasiskundimu, kad Anglija jo ne gelbi prieš Maskoliją, kuri stengiasi pawerėti Heratą. Kadangi Anglija dabar bijosi erzintiesi su Maskolija, tai ji ir po pasiskundimo ne dries užtarti už Afganistano; tam ne like nieko daugiaus, kaip geru atiduot Maskolijai tuos krasztus, kokių toje reikaluoja, kadangi Anglija duoti pagelbos dabar negali.

Revolucijoj republikoj Kolumbijoj, pietinėj Amerikoj, rodosi pradeda imti wirszų. Dabar wis rytini republikos dalis yra revolucijonierių rankose. Izsiųstas prieš juos rando kariauna keliuose musziosue likosi sumusztas.

Isz Lietuwos.

Isz Szwentezerio parapijos, Suwalkų gub.

Musų parapijose skaito apie 5000 parapijonų; ji yra 4—6 mylių atstumė nuo mowzur apgywentų krasztų. Czianyksčiai lietuwiai teip buvo sulenkėję, jog mažai kuom skyrėsi nuo lenkų, kaimuose wisi lietuwiai net namieje lenkiskai kalbėjo; kitas jeigu wartyto lietuwiską kalbą, tai toje teip buvo sudarkyta lenkiskais žodžiais, kad labiau buvo panasi į lenkiską negu į lietuwiską. Maldaknigės wartyto lenkiskais, bałnyczioj giedoją wien lenkiskai; lietuwiai tautizskai buvo swisus nuopuolė. Apie laikrasčius nieks ne sapnuote ne sapnuawo, iszėjus dwarponių, kurie turėjo lenkiskus. Dabar gi, kaip kitur, teip ir pas mus atgijo tautizska dwasia. 1882 m. pasirodė pirmutinės dwi lietuwiskos maldaknigės. Mes, iszgirde apie tokį atsitikimą, sūbėgome lyg ant dywų padurėti; pradėjome skaityti ir tik tsyky pamatėme, jog wisą suprantame; ant lenkiskų, ypacz mažesnieje, barszokino maldas nieko nesupradome.

Su toms pirmutinėms knygoms kilo tarp mus tautizska dwasia: keliuose kaimuose atsirado mokintojai, kuriuos lankė po keliolika mokintinių norinczių lietuwiskai praukti. Kaip wisur, teip ir czia, wieni troszko apszwietimo, kiti gi tą kaip junydam stabdė; ne truko net tokių nieksų, kurie apie tokias paslaptas mokslaines praneszdawo raudonsiliumas. Tiems to tik reikia. Wiena kartą atlėkė į wreną kaimą nieksų užwėsti žandarai ir gadinimais iszskalyjo nuo žmonių kelias bonkas degtinės, awižų, mėsos ir dar po 2 rubliu. Už tas dawanas, žinoma, užtėlijo apie mokslainę, bet iszakę naują anuką, pradėjo lankytiesi tankiaus.

Yra czia ir walszcziaus užliakoma mokslainė ir mokytojas joje lietuwys, bet jis ir norėdamas, nieko gero ne gali padaryti, kadangi turi pildyti kwailus waldybių priskaymus. Todėl mokslainę tą lanko wos keliolikas waičių: wieniemis per toli, kitiems kad ir arti, tai tėwai ne leidžia, ne norėdami, kad jų waičiai burliakais taptų. 1897 m. atwaziawo į walszczą pawieczio wirszinjas ir ir kalbino susauktus walszczionius uždėti mokslainę, ant kurios užliakymo, girdi, caras pridėdęs pusę reikalingų pinigų, jeigu walszczionys apsilims kiti

pusę sudėti. Žmonės wienok atsiskė, kadangi jie ne nori weisti tarp sawų carbernius, o maskolizska maloningo caro mokslainę lietuwiams naudos ne atgabėna.

Dabar su mažu iszskyrimu weiki wisi lietuwiai turi lietuwiskas maldaknigės; teip pasiskaitymui priwiso jau diktai ir swietizskos įtalpos kniguczių. Giesmės bałnyczioj gieda jau lietuwiskai. Tas wienok turinties didesnes ukes lietuwiams ne patiko, nes jie, kaip to turtingesni už kitus, laikė sawę už ponus lenkus, tie iszgamos ir sawo taruus wėrtė lenkiskai kalbėti; nors žinoma, ne tie lietuwizski iszgamos, ne jų tarnai gerai lenkiskai ne moka.

Nors retsi, bet kaip kada patenka mums nors seni numeriai "Lietuwos" ir "Vienybės". Skaitome juos su didžiausiu džiaugsmu, nes iesz jų patiriame, kaip musy broliai keliasi isz miego laiswoje Amerikoj, kur ne siekia bjauri maskolizsko caro letena.

1896 m. pribuvo pas mus už klebon kun. Jonas Užupis, garsus lenkomanas, nors jis paeina isz lietuwizskos giminės. Tas pradėjo naikinti gery sėklą, kokią prieš jį buvo geresni kunigai pasėjo. Szitas kunigas per pamokslus pradėjo szaukti, kad žmonės pilnai atiduotu bałnycziai deszimtinę (deszimtinė Europoj, o tame Lietuwij ir Lenkij jau seniai panaikinta. Red.). Žmonės kalba, buk kun. Užupis apskundė sandaras walszcziaus tarnų už priitakymų lietuwizskų knių ir laikrasčių. Waikins wienok kukiu ten budu apie tai dainojęs, ne laukė žandary, bet sprudo į užrubežį ir yra dabar Amerikoj. Nuo sugrižusių isz Amerikos ir norinczių pacziuties szizas kunigėlis nulupa po 15—25 rubl. už padarymą akto, kad Amerikoj ne turi pacziuos. Mat pinigai yra geriausiu paliudyjimu. Nenorinties mokėti dideles kontribucijos ne duoda szliubo.

Buvo czia lietuwys wargamistras, kuris sutwėrė lietuwizską chorą; choras ant wisųų per milszias giedodawo lietuwizskai. Tas wienok Užupiai ne patiko, jis iszardė chorą, pawarė lietuwj wargamistrą ir jo wietoj paritaukė mowzur, kurio lenkizskas giesmės gerias mat lietuwys kunigas supranta. Ant to wienok wisi iszmintingiesi lietuwiai parapijonai kreiwai žiuri. Dėl sawo parapijonų musų dusių ganytojas ne turi geresnio wardo, kaip nusulėliai, pasilemkai ir tt. Negeresnis pas mus ir prabaszcziaus pagalbinjas kun. Rugys. Tas, kaip kada, ant įkwėpimo Dwasiu Szw. griebiasi net botagogo.

Apie rengiamą lietuwizskos spaudos parodą Paryžiuje girdėti ir pas mus. Žmonėls tam užmanymui pritaria; ne patinka jis wien musy kunigėliams, kurie bijosi atgawimo spaudos, nes tsyky atsirastu Lietuwij laikrasčiai, kurie galėtų jų bjaurius darbus pagarsinti.

Jokubas.

Isz Kauno.

17 d. kowo nuplaukė ledai nuo Nemuno. Wisos pakranczių ulyczios likosi pakilusio ant pusantro sieksnio wandens užlietos; udliejo wisus apatinius gywenimus. Daugeliu žmonių atėjo kraustytiesi ant stogų, nuo kur juos paskui atplaukė su waltimis gelbėtojai iszgabeno. Bledys twanų padarytos mieste ir jo aplinkinėse labai dideles, bet jos dar ne apekaitytos. Užtwinę wandens iszwertę stulpą su dratais elektriskų žiburių ant telegrafo dratų, kuriuos nutraukė. Per tai perstraukt telegrafiski susipridėdęs pusę reikalingų pinigų, jeigu walszczionys apsilims kiti

Iszeiwiail.

Wokietijos randas pagarsino žinias apie skaitlių iszeiwių iszskrauscziusių į swetimus krasztus per Wozietijos portus. Isz atskaitos rando matyt, kad skaitlius iszeiwių swetimų krasztų, taigi ne wokizskų, keliawusių pereitą metą per Wokietijos portus, siekė 130646. Tame skaitliu daugiausiai buvo iszeiwių isz Maskolijos; lietuwj skaitlių galima rokuoti mažiausiai ant 12000 galwų. Isz wiso swetimų iszeiwių skaitlius į Ameriką keliawo 105151, taigi 80% wiso jų skaitliaus. Į pietinę Afriką per Bremą keliawo 545 žmonių, arba ant 64 daugiaus negu 1898 m.; tame skaitliu je wokiecių buvo wos 34, kiti gi bewiek wisi buvo tai lietuwizski žydai ir lietuwiai; jie keliawo į Transwailį, į anglizskas ir portugalizskas pietinės Afrikos waldybas. Skaitlius keliawusių per Bremą į Braziliją buvo menkas, nes tik 460 galwų.

Apwogė bałnyczia.

27 d. Kowo, naktyj, iki szioles neguati plėszikai per langą įsikraustė į bałnyczį Swento Jo kubo, Wilniuje, atplėszė cimboriją, isz didžiojo altoriaus paszlawė kielką su komunikantas, teipogi monstrancija, du kryžius su relikwijom, du tribuliorius, ir dēdę su szwentaiss aliejais. Kadangi daiktai tie, iszėjus monstrancijos ir kielko buvo tik paauksuoti, tai wargiliai, persitikrinę apie mažą jų wėrtę, dalį jų daiktų paskui pametė sulaužę ant kiemo. Szwenzcziaus iszbarstė. Brangiesnių daiktų, teipogi dēdžių su žmonių aukoms ne ėmė. Tas rodo, lyg kad tas įwėrdimas butų padarytas tik isz neapykantos katalizsko tikėjimo; gal but teipogi, kad ant paėmimo wertesnių daiktų wargiliams pritruko laiko. Wėrtę wisų daiktų bałnyczios prabaszczius padawė ant 506 rubl.

Nauja skriauda lietuwiams.

Maskolizski laikrasčiai garsina, kad iddo ministerija neužliog iszleis padawadyjimą ukisz kiems bankams: duoti didelas paskolas be jokiy apsunkinimų stacziatikiams žemdarbiams pirkusiems žemę. Lietuwij ir Małrusioj. Mat tuom ministeris, kasztais cziabuwj, szelpia atėjūnus maskolius, wisai nepaisydamas, kad ukiszų bankų pinigai ne wien maskolijū sudėti. Padawadyjimas tas yra tai nauja skriauda, nors jų ir teip ne mažai nuo netikusų caro waldybių reikia kęsti lietuwiams ir kitokiems gywentojams wakari-nij Maskolijos krasztų.

Naujas ligonbutis.

Kelių ministerija dar szj metą pastatys Wilniuje naują ligonbutį, kuriame bus wietų 150 ligonių. Priims į jį ne wien tarnaujanczius ant geležinkelių, bet ir paszalinius. Dabartinuose wisuose mieste ligonbutiuose yra wietų tik 315, ko ant 200000 gywentojų toli neužtenka, ligonbutiai prikimasi teip, kad sunkiai seargenczių tankiai ne gali priimti. Nors ir rengiamo kelių ministerijos neužteks dar, bet wisgi umai apsigyusiems lengwiaus bus rasti ligonbutį wietų.

Pardawė Hohenlohės dwarus.

Dar ne parduotus iki szioles Lietuwij esanczius Wokietijos kancleriaus, kunigaikzio Hohenlohės, dwarus nupirko wokieciatz didžturcziai isz miesto Lodz už 17 milijonų rublių. Mat tie dwarai nuo wienų wokiecių perėjo į rankas kitų, bet paszaliniai yra maskolizski pawaldiniai.

Kur priwalo kreiptiesi lietuwiai į universitetus?

Maskolizskas apszwietimo ministeris pagarsino, idant mokintiniai, pabaigę mokslą gimnazijoje, ant pastojimo į universitetą, kreiptiesi į sawo apskritįj esantį, taigi lietuwiai, baigę mokslą Senapilės ir Suwalkų gimnazijose priwalo kreiptiesi į Warszawos universitetą, baigę gi mokslą Kauno, Wilniaus ir Grodno gubernijose, kadangi wisame szitate apskritij nėra nė jokios augszczesnių mokslų įtaisos, priwalo kreiptiesi į universitetus: Dorpat, Peterburgo ir Maskwos.

Bjauri maskalka.

Rygoj pabaigoj pereito mėnesio atsbuwa prowa maskalkos Z. wariznewos, apskystos už traukiamą nemezcų mergaicių ant paleistuwystės kelio. Minėta maskalka wiliadowo gerai paugejusis mergaites, rinkdawi į sawo namus ir mokino wogimo ir paleistuwystę. Bjaurij darbų iszmokytas mergaites siųsdawo ant uždarių į parką, į cirką ir į kitas wietas. Wisas tas sude aiskizai pasirodė, bet sandaros sugdia nusprendė nieksų tik ant wieno mėnesio į kalėjimą. Kad teip Amerikoj butų atsitikę, be abejonės tokia bjauria mokerizskė žmonės be sūdo butų patempę kur nors ant sausos medžio szakos.

Aresztawimai.

Maskolizski sandarai pradėjo wėl areztawimus wisokiuose krasztuose, daugiausiai žmonių suaraszta woszawoj. Lodzijuje, Dombrowoj, bet ir musų twėwynės sostapilėj Wilniuje suaraszta wos pasodino į kalinį kelis darbinikus. Wilniuje suaraszta wos nužirėtus newa už socialistizską agitaciją. Isz wisu paskutiniuose laikuose suaraszta wos 100 žmonių.

Nauja žemdarbystės mokslainė.

Neužilgio Grodno gubernijoj bus parengta pradinė žemdarbystės mokslainė. Wieta ant parengimo tokios mokslainės dar neparikta. Parengia ją lenkizskos kilmės dwarponiai ant paminkimo nuėmimo kontribucijos mokesczių, koki ant tų dwarponių buvo uždėti už paskutinį 1863 m. lenkų pasikėlimą.

Lietuwizski dalykal lenkizkuose laikrasčiuose.

Paskutiniuose isikuose dwiejuose lenkizkuose laikrasčiuose atsirado keli straipiniai apie lietuwizskus dalykus: laikrasztij "Swiatowid" patilpo straipinis: "Miliųj kapai ant laukų kaimo Pomus, Trakų wietij, Wilniaus gub., parasztaas Wandalino Szukewyczius ir "Miliųj kapai Pakalniszkiuose, Panewekio paw. Kauno gub." parasztaas M. Butrimaiciuzis. Specijalizskame laikrasztij "Wisla" telpa ilgokas rasztas apie "Dzukus", parasztaas Wsawozas gimnazijos mokintojau p. Juozo Radziukyno.

Jawų prekės.

Pereitą sawaitę už lietuwizskus laukų produktus mokojo Wilniuje: už pudą rugių 74—75 kap., awižų 62—65 kap., miežių 80 kap., žirnių 80 kap.—1 rubl., pupų 95 kap.—1 rubl. 10 kap. Pudas szwiežio nesudyto swiesto 10 rubl. 50 kap., sudyto 10 rubl. 10 kap.; pudas szieno 45 kap., sziaudų 29—30 kap.

Redakcijos atsakymai.

KUN. DLN. Asabizski pasigyrimai ir kolojimai į laikrasztį ne tinka; atmetus gi tą, kas į spaudą ne tinka, pasilikta labai mažai tinkancziu ilgame Tamietos raszte. Todėl isz jo pasinaudoti ne galime.

Isz Amerikos.

Attyginimas už lincavimą.
Sztete Ohio likosi išduotos tiesos uždraudžiančios lincavimą, prie ko amerikoniškai teip labai pripratę, kadaigi to nē waldžios, nē krasztos tiesos ne draudžia. Pagal naujas szteto Ohio tiesas, palaikėjai minij sudo linczuoto žmogaus turi tiesą nuo to pawiečio, kur linczuavimas atsitiko, reikalauja \$5000 atlyginimo. Tas iszrodo gražiai, klausimas tik, ką palaikėjai darys, jeigu prisaitintieji ne pripažinti tokio atlyginimo ir kas juos atgis nuo minij sudo, jeigu jie tokį atlyginimą linczuoto palaikėjams pripažintų.

Werguwe.

SAN FRANCISCO, CAL. Plaukiantis isz ciza aut Hawai salų garlaivys "Doric" turėjo paimti 26 kontraktuotus darbininkus, Austrijos pawaldinius ant darbų cukraus plantacijose Hawai salų. Matyt, kad minėtus darbininkus sukontraktawo prigawingu budu, kadaigi jie, dažinoj ant kokij darbų ir kur juos gabena, pabėgo. Isziuntė detektyvus gaudyti; tie sugawo 15 darbininkų, juos suriszo ir užrakino ant laivo; 11 gi iki szdol nesugawo. Toki mat atsitikimai buwa besigirancioj sawo liberalizkoms įtaisoms Amerikoje.

Daug japonizku ateitiw.

Szj metų atkanka į Ameriką daugias japonizkų ateitiw negu kitais metais. Szj metų atkako jau 3500 japoniečių. Daugumas jų pusilioko Britizkoj Columbijoj. Priešastį pasidauginimo iszeiwystės aiskina tuom, kad daugelis japoniečių baudi nusi karės su Maskolija, todėl pirm jos prasidėjimo kraustosi į kitus krasztus, kad ne reiktu eiti į kariuonę.

Twanai.

NEW ORLEANS, LA. Nuo ilgai besitraukusių lytų užgimė dideli twanai pietiniuose upės Mississippi krasztuose. Blėdį twanų padaryta laukams wien, ne skaitant nunesztų triobų ir prigirusių galvijų, skaito milijonais dolarių. Gal yra prigirę ir žmonės, bet apie tai žinių dar nėra. Kadaigi lytus dar ne pasiłowė, wandens upės kyla, tai twanai užims be abejonės dar diensius plotus ir dar daugias piktos ir nelaimių pridirs.

Twanai Wisconsin.

WAUWATON, WIS. Nuo ilgai besitraukusių lytų ir nuo tirpstančio sniego wisos upės szitame apskritij užtūwio. - Užtūwio wandens daugelį daug tūti, wialunų ir medžių troty. Ne maži twanai yra teipogi aplinkinėse Merrill, Le Crose, Black River Falls, Tennimore ir tt.

Daug galwju prazuwo.

DENVER, COL. Siautė ciza smarkus lytus ir sniego darganos, kurios užkėnė laukams; nuo jų prazuwo daug galwju. Sztaityl wien prazuwsu awi aplinkinėse Trinidad paduoda ant 20000 galwų.

Žmoniu suskaitymas.

Berželio mėnesij atsiswio wiose Szuienyose Walsitose gywentojų suskaitymas. Iki sziole jau 37356 suskaitytojai pasikiiti, 11783 bus dar paskiiti. Tame skaitilaje moterų suskaitytojų paskirta 939, o 1500 dar priims paskiiti. Tegul lietuwiai neužmirszta lietuwiais, o ne lenkais arba maskoliais užsisazyti.

Nupuole žemyn.

PUEBLO, COL. Stowe trioboj nupuolė nusileidimo prietaisais su penkais ant jų stowėjusiais darbininkais. Wienas darbininkas likosi ant wietos užmusztas, wienas mirtinai apkultas, trys gi apkulti ne pawojingai.

Gatsrai.

NEW CASTLE, VA. Sudėgė ciza dideli italijoniškai karnynės namai. Ugnyj prazuwo keturi italijonai; kiti, nors apsikū, szokinėdami per langus, bet nuo sudėgimo iszsigėbėjo.

GRAND FORKS, N. D. Netoli nuo ciza su wisu sudėgė didelis kaimas Elensburg. Blėdį ugnes padaryta skaito ant pusės milijono doliarų; wiskas gi užasekuwota wos ant \$100000.

Iszleke in padanges.

BAY CITY, MICH. Krautuwe Ajax dinamito dirbtuwų Kawkawlin, netoli nuo Bay City, atsitiko baisi dinamito eksplozija, kuri sugriowė wisą krautuwių triobą. Prie to trys tarnai likosi ant wietos užmuszi.

COCHRAN, IND. Bėgantis isz ciza į rytus geležinkelio trukis, užbėgęs netoli nuo Cachrane ant tilto, įgriuwio su tiltu į upę. Prie to trukio wedėjas ir maszinistas likosi užmuszi, wagony gi stabdėjas mirtinai apkultas.

Isz darbo lauko.

CHICAGO, ILL. Rengia ciza sztraiką darbininkai prie triobų statymo.

GLENROCK, WYO. Netoli nuo ciza, Dear Creeke, atidarė naujas kastynes.

BROOKSIDE, ALA. Anglij kastyne Alabamoj darbai wisur eina gerai.

SOUTH PLATE, COL. Rado ciza naujus anglij plotus, ant kurių neužilgio parengs kastynes.

BRAZIL, IND. Collins Coal Co. pirkio ciza naujus anglij plotus ir ant jų parengs kastynes.

WHEELING, W. VA. Aplinkinėse szito miesto atidaro daugias anglij kastynių.

OSHKOSH, WIS. Czianyszcizai fabrikantai durų ir langams rėmų ketina ant tulo laiko uždariti sawo dirbtuwes.

PITTSBURG, PA. Netoli nuo ciza esančios Phoenix kastyneš likosi ant neaprubėjusio laiko uždarytos.

TERRE HAUTE, IND. 5000 darbininkų minksztų anglij kastynių szitame apskritij pakėlė sztraiką.

McKEE-PORT, PA. Czianyszcizios National Tube Works dirbtuwės, kurios buwo sustojusios, dabar pradėjo wėl dirbti.

NEW CASTLE, PA. Rengia ciza naują dirbtuwę. Kada ji bus parengta, gaus darbą su wirszum 100 darbininkų.

NEW CASTLE, PA. Czianyszcizios drato dirbtuwės likosi uždarytos ant neaprubėjusio laiko, o per tai 1500 darbininkų ne teko darbo.

LEECHBERG, PA. Czianyszcizios West Pana & Hyole Park geležies dirbtuwės, kurios nuo tulo laiko stowėjo, pradėjo wėl dirbti.

CHICAGO, ILL. Dirbtuwės "Federal Steel Co." South Chicago darbai eina gerai ir yra wiliis, kad darbo užteks per wisą wasarą.

NEW YORK. 5000 darbininkų czianyszcizijų cigarų dirbtuwų sztraikuoją, dalį dirbtuwų su wisu uždarė.

NEW YORK. American Steel & Wire Co. uždarė 12 sawo dirbtuwų, o terp ty 3 szteto Illinois. Per tai 10000 darbininkų ne teko darbo.

STREATOR, ILL. Czianyszcizios kastyneš darbai eina gerai, bet isz kitur tiek priwaziawo darbininkų, kad wisi negali gauti darbą.

KNOXVILLE, TEN. Netoli nuo ciza esančios kastyneš Thistle ir Fraterville likosi uždarytos, kadaigi mat darbininkai pakėlė sztraiką.

PITTSBURG, PA. Dirbtuwės American Steel & Wire Co. szitame distrikto drato dalyse pradėjo jau dirbti; stowi dar wien wi ni dirbimo dalyse.

NEW YORK. Dailidės ant State Island pakėlė sztraiką. Jie reikalauja 8 darbo walandų per 5 sanwaitės dienas ir 4 walandų subatoms ir užmokesnio po 40c. už darbo walandą.

CHICAGO, ILL. Alaus leidinyziose "Best Brewing Co." priegulinti unijā darbininkai pakėlė sztraiką. Jų wietoj kompanija priėmė scabesus.

BONN AIR, TEN. Czianyszciziai angiekasiai dar wis sztraikuoją. Unija nutraukia nuo kiekwieno sawo sanario po 25c. ant suszelpimo czianyszcizijų sztraikuojančių darbininkų.

CONNELLSVILLE, PA. Rengia ciza dides geležies, plieno ir aliuminijaus dirbtuwes. Kada wiskas bus įtaisyta, naujosie dirbtuwės ras darbą 700 darbininkų.

CROTON LANDING, N. Y. Darbai prie pylimų jau prasidėjo, bet isz pakėlusį sztraiką italijonų nieks ne dirba. Italijonai kraustosi isz ciza į New Yorką ir kitur darbo jieszkoti.

LOUISVILLE, KY. Czianyszcizias alaus leidinyzias nupirko trustas Chicagos ir New Yorko leidėjai isz esmustrijų leidinyzių, kitas uždaro. Per tai keli szimantai darbininkų ne teks darbo ir turės kraustytiesi isz ciza kitur darbo jieszkoti.

MEYERSDALE, PA. Darbininkai Cumberland and Summit Coal Co. sugrižo prie darbo. Kompanija sutiko mokėti po 55c. nuo tonos iszkastų anglij. Tokiu budu sztraikas pasibaigė ir dabar tos kompanijos kastyneš jau wėl pradėjo dirbti.

CONNELLSVILLE, PA. Darbai prie kokso peczių eina wis labai gerai. Pereitį sanwaitę degė ciza 19648 pecziai. Fort Hill Co. pirkio 100 akrų žemės su anglij sluogsniais prie Ford Hill ir ant jos ketina parengti naujas kastynes, kuriose gaus darbą keli szimantai darbininkų.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Isz New Britain, Conn.

Pereitos nedėlios dieną wienas waikas lietuwis parėjo namon gerai gūktės užsitraukęs. Gaspadinė praszė, kad jis iszeitų nuo bordo, arba nors už jį užmokėtų, nes jau gana įsikolęs. Tas teip girtų waikint supykino, kad jis drokė gaspadinei per ausį ir parmušę ją ant grindų, pradėjo muszti ir spardyti. Ant muszmanos moteriskės rikamo atbėgo į pagelbą kaimynka, bet ir tą girtuoklią pradėjo muszti. Isz girdes, jog ant uolyčios renkas žmonės, girtuoklis iszbėgo; ant uolyčios kokai anglijonas bandė bėgantį sulaukyti, bet likosi parmužtas; anai gi girtuoklis iszdumė, nežinia kur. Diewe duok, kad jis daugias ne grįžtų, kadaigi sawo girtuokliawimais ir pesztynims ir teip ne mažai mums wisems gėdos padarė.

14 d. balandio pasimirė Mykolo Naulio 3 mėnesių mergaitė. Žmogus norėjo pas kunijg užmokėti už palaidojimą ir žadėjo atwaziuoti su wėžimu paimti kunijg. Tas wienok atsakė, kad wėžimo ne reikia, kadaigi žinąs gerai keli ant kapinių ir už tuos pinigų, ką kasztuoja pasandymas wėžimo, žadėjo pėkszcizias ateiti ant kapinių. Kaip girdime, kituose krasztuose, kur bažnycos užrasztytos ant wjyskupų wardos, kunigai už mažiawį patarnawimą lupa nuo žmonių begėdęszk užmokesnį, pas mus gi, kad bažnyčia yra ant charterio, toki lupimai ne gali ateitiki.

Nr. 11 "Tėwynės" p. j. Isz J. apjuodina Newbritanociuzis, stato juos ant žemiausio laipsnio, priligia mus prie pulko nuožmų kariatuoj. Mes neužsiginamė sawo žodžių, mes skundėmės Nr. 11 "Lietuwos" ir skudžia mės, kad kunigai esanti centralizkame "Susiwenyijimo" komitete elgiasi ne teip, kaip pridera; apie nepritinkancius kunigams darbus toje musų nawa tautiszkoje organizacijoj buwo rasztyta ir "Vienybė". Apie musų tautiszką miegą "Tėwynės" raszėjas mus apjuodinant, matyt, teipogi ne daug suprantą: mes dirbame, tik ne ant kunijg naudos ir ne mislyjame kiski sawo sprandą į jų jungą. Dėkawojame "Tėwynėi" raszintikui už rodą sutverti kuoppą isz 100 sanarių ir siųsti delegatus ant ateinancio seimo, kurie galėtų paweržti hegemoniją isz kunijg rankų. Tas, mums rodosi, su laiku turės iszspildyti, kadaigi kitaip kunigai tą musų tautiszką organizaciją įklampys į tokį dumblyną, į kokį nuğrazdino už musų pinigus statytas bažnycias. Raszėjas pagyria tulus Waterburiecius; mes jų ir ne peikiamo, ne galime wien suprasti, kodėl raszėjas nepasakė, kas czianyszcizius lietuwis skirsto į neikenciancizias diewuoczų ir bediewių partijas? M. J.

Isz Nashua, N. H.

3 d. balandžio Nashuos lietuwis atkankė kun. Griecius ant iszklausymo welykinės iszpažinties, 4 d. balandžio airių bažnyčioje atlaikė diewmaldystą, o po miszių pasakė pamokslą. Pirmiausiai pasiskundė ant sawo padėjimo, ant nuplėzimo garbės, kokios turbūt niekada neturėjo; ragino tolaus žmonia prie tikėjimo, nuo kurio sawo kokioms turbūt niekada nebaido, ir prie geriausio ir prie naudingiausio sawo daikto, taigi prie aukų ant bažnycios, kurios paprastai pereina į kunijg kiskę. Apie tautiszkus darbus, apie aukas ant tautiszkių reikalų tai jau wisai nepriminė; turbūt apie tokius daiktus pats nieko neizmawo. Toliaus nupukė moteris už dabar tos kompanijos kastyneš jau wėl pradėjo dirbti.

Paskul, lyg per tworę persirangę, prisigriebė draugyszių ir persergėjo, kad jis ne priimtų kokių negerų žmonių, tik galia, kad ne pasakė kokių; gal, tokių kokių pats yra? Toliaus kalbino prie twėrimo Blaiwystės draugyszių, bet turbūt pats prie jų nepriguli, kadaigi apie jas ir jų naudą neįstengė žmonėms nieko pasakyti.

Kaip wisur teip ir ciza yra wisokių lietuwų, yra gerų ir ne gerų; ne truksta wienok ciza gražiai besielgiančių, kurie ne tik pats skaito knigas ir gerus laikraszcizius, bet prie kiekwienoš progos ragina kitus: kalbina rasztyti prie kuoppas "Tėwynės Myletojų Dr." arba prie kitų tautiszkių organizacijų. Yra wienok gana ir nieksų. Sztai wienas isz jų, kaip maskolizkas sznipukas, wadėjo po lietuwų gywienims taxų kolektoarius, už tą gawo tris doliarus.

Nesenai atkako ciza wienas lenk, kurisai pardawinėjo tikietus ant szokių. Kaip girdėjome, szokius tuos rengia keli sulenkeji wilineciai ant sawo asabizkos naudos, o pardawinėdami tikietus žmonėms, pasakojo, buk pasiūlinkiminas rengiamas yra ant naudos parapijos. Mieli broliai, saugokite sawo centus, ne neszkite jų swetintauziziams ir wisokiems iszgamoms, bet szelpkite sawuosius; mes priwalome rupintiesi apie sawo reikalus, o ne krauti turpą wisokiems prigawėjams. B. J.

Reikia iszsikrowawimo.

Kiekwienas buwes ant paskutinio "Susiwenyijimo" seimo Wapierburyje matė iszkilmingą awiwaikszciojimą, ant parengimo kurio, žinoma, reikėjo atsakančios pinigų sumos. Ant surinkimo ty pinigų wietinė "Susiw." kuopa parengė piknišką priez seimą. Union Cities lietuwiai parengė balių, kurio uždarbį prisieitė Waterburio "Susiw." kuopai. Pirmą seimo dieną buwo laikomos prakalbos ant salės Concord Hall, jeigu nuo ypotos buwo po 10c. Salė buwo gruste prigrušta. Isz to galima manyti, jog deszimtukų ne maži susirinko. Ant dieną buwo balius, kuris teipogi ne apsiejo be uždarbio. Trečią wakarą ant "Polis" salės buwo parengtas teatras, atloszė puikią patriotiszką dramą "Keietutis". Ant teatro susirinko dikta klausytojų, tai ir jeigos turėjo, bet ne teip mažos. Per wisas tris seimo dienas, kaip dawėsi matyti, lietuwiai dėjo ankias ant tėwynės labo, ant pakėlimo lietuwų wardos akyse swetintauzių. Kaip tas wiskas per seimą likosi atlikas, dabar ne kalbėsiu, kadaigi apie tai priderėjo rasztyti tuojauš po seimui, o ne praslinkus trims bertainiams metų; maño uždutė todėl ne apraszinti ty, kas buwo daroma ant seimo, bet pajudinti wien iki sziole ne pajudinta stygą. Styga ta yra tai, kad komitetas ponų Juozo K. ir Jono T. užsiimantis rengimu parodų ir pacilinksiminimų iszduotų rokundų isz wisų įplaukimų ir iszdawimų laike seimo. Nors perėjo jau trys bertainiai metų, bet toki iszsiteisinančių rokundų iki sziole ne matėme. Musų tautiszkoje organizacijos, rodosi, ne

tinka wisai buwas wedimo parapijinių rokundų. "Susiwenyijimui" toks wedimas rokundu ne tinka, kadaigi jis nupuldity wiesą ty organizaciją, sukeltu tokių jau žmonių neužsitikėjimą priez wiesą "Susiw." administraciją, koki pakilo priez tulus parapijų dwaiszkus wadowus ne mēgstancizius rokuoti isz pinigų žmonių ir jų rankassudėty. Puola mat dabar ne geras nužwėgimas ant seimo rengėjų komiteto ne tik nuo Waterburiecių, bet ir kitų lietuwiszkių kolonijų. Ką ant to eako centralizskas "Susiwenyijimo" komitetas? Wietinė Simanow Dawkanto teatralizska draugystė skundžiasi, kad ji likosi minėto seimę rengiančio komiteto nukriausta. Žmonės teipogi kalba, kad nuo seimo atliko kiek pinigų, kurių buk dalį komitetas paskyrė sau už darbą, o kita dalis nežinia ant ko nuėjo.

Priderėtu Teatralizskai draugystei pagarsinti sawo pretensijas, o tasyk wisi pamatyti, ant kiek ji likosi nukriausta; komitetas ir suprastu, jog ne gerai padarė ir stengtusi klaidę atitaisyti. Teatralizskai Dr. priguli atlyginimas, kadaigi jos sanariai turėjo daug laiko paszewėti ant prabų, o laike perstatymo atsejo paszewėti net pusę dienos.

Tikiuosi, jog tos ypotos, su kurioms tas riszasi, iszduos wieszai kuo weikiausiai isz siteisinimą ir tuom praszalys ne gerą nužwėgimą. Centralizskas komitetai teipogi priderėtu pasirupinti praszalinti kuo weikiausiai wisus tuos nužwėgimus ir kalbas, kadaigi toki nužwėgimai be abejonės kreipsis ir priez jį.

Isz Brocton, Mass.

Kaip Pennsylwanijos miestuose teip ir ciza daug yra lietuwų paskendusų girtuoklystose. Nors pas mus kareczium nėra, bet musų broliai paprastai ant nedėlios parsitraukia gėrymus ir szwentoje dienoje atprowinėja orgijas. Wisi laiko už didelę nusidėjimą, jeigu per westuwes, krikasztynas ir kitokius naminius apwauksciojimus nėra swainganczių gėrymų. Einau pro tulų lietuwų gywienims jau isz tolo gali iszgirti, kaip "gursiai" kelia jie lietuwų wardą, kaip darbuojasi ant lietuwystės labo! Kaip warnos apie stowerę, teip tuli lietuwiai strapiuoja swyruodami apie alaus bertainį. Ir kas isz to iszeina? Žinoma, kad nieko gero iszeiti ne gal.

Sztai per welykas keli gerai užsitraukę su iszkaitusiais weidais lietuwiai ejo isz wieno gywienimo į kilt, turėdami rankose raugalo kauszus. Juos užkalbino ant uolyčios stowinti amerikoni, bet lietuwiai teip gražiai atsakė, kad tuom pagindė musztynes, isz kuri wienok lietuwiai iszejo pergalėtojai. Ant rikmo besimuszanczių atėjo policijantas, kurisai norėjo kelis lietuwius suaresztuoti, bet tie nesidawė, parmušė policijantą ir gulinti pradėjo muszti. Tas, matydamas, jog gal bi ne gerai, iszsitraukė reulwerį ir ant atsigynimo, pradėjo szaudyti; szuwis S. Czernewskį teip sunkiai uagawo, kad nugabentas į ligonbutį, ten į antrą dieną pasimirė. Czernewskis patėjo isz Trakų paw., Wilniaus gub. Paliko paczį ir dwejtą waiukuszių dideliame warge. Prie lietuwiszkių organizacijų ne prigulėjo; ne skaitė nė jokių laikraszczių.

Tėwynainis.

Isz Wilburton, Ind. Ter.

13 d. balandžio mes pasirykowė padaryti kolekta ant Paryžiaus parodos reikalų. Ant to miesto surinkome \$10.25. (Wardai aukautojų ir jų aukos yra ant paskutinio "Lietuwos" pusl.).

Musų miestelis yra jauniausias Indijonų Teritorijoj, lietuwų gywena ciza ne dnuę, bet kiek iszgalime, tiek aukawjame ant tautiszkių reikalų; o kas swarbiausia, kad su aukoms prisidėjo ir keli swetintauzciai. Isz swetintauzių \$1.00 ant musų spaudos parodos paaukawo Jan Joseph, lietuwiskas žydas, kurs ciza laiko sztorę; 25c. dawė Jozef Wirgis, galicijonas ir tiek jau Jacob Williams, finlandietis. Mat

tie swetintauzciai, sudėdami sawo auką ant lietuwiszkių tautiszkių reikalų, sugėdina tuos lietuwius, kurie ne nori nieko duoti ant lietuwiszkių reikalų, kuriems tie reikalai wisai ne rupi. Tikiuosi, kad ateis laikas, jog ir tie szaltaszrdžiai susipras.

Musų miestelyj yra apie 30 sztorų, yra ir wiena lietuwiszka grocerija. Užlaikytojai to sztoro sekasi gerai, jis nuo lietuwų turis sau krauna, bet užtai ant lietuwiszkių reikalų gaila jam paaukauti kelis centus, kolioja jis net tuos, kurie ant tokių reikalų renkiaus aukas, arba ką nors aukawja. Gėda, rodosi, turėtu but lietuwizkam biznieriui teip kalbėti ir elgtiesi.

Wardan wisų aukawusijų: St. Grigalijonas, Juozas Kundrotas.

Isz Westvilles, Ill.

16 diens balandžio atsisbuwo balius parengtas czianyszcizios Tėwynės Myletojų Draugystės kuoppas. Žmonių ant balius susiswirinko dikta; wisi užsilakė gražiai, nė jokių barnių ir nesutikimų ne buwo. Reikia ciza pridurti, jog ant balius nė jokių swainganczių gėrymų ne buwo; gal todėl ir balius atsisbuwo gražiai. Prasidėjo jis antrą walandą po pietų ir traukėsi iki pusiausaktų. Prakalbų wienok ne buwo, kadaigi užprasztyti kalbėtojai ne galėjo pributi isz kitų miestų. Gryno pelno susirinko \$38.70. Pelną ty, kaip buwome pažadėję, padalinome į keturias dalis: \$10.00 siunčiame į centralizską Tėwynės Myletojų Draugystės kasę; \$10.00 p. Paukszcziui ant Paryžiaus parodos reikalų, \$10.00, paskyrėme ant naudos kankintinių isztrentų už lietuwystę į Maskolijos widurius; likusius gi \$8.70 apwercziam, kad nandos musų Tėwynės Myletojų Dr. kuoppas.

Priderėtu ir kitų miestų lietuwiams sekti musų paweiksą ir rengti balius ant naudos naudingų užnamų, o tasyk, nejudami, prisidėtume prie jų nuwėkimimo.

W. S. Kreiwenas.

Isz Elizabeth, N. J.

Elizabethė susitwėrė lietuwizskas ukėšų Apzwietos Klubas. Ant susirinkimo 16 d. kowo s. m. į musų naują klubą prisiraszė apie 40 sanarių. Susirinkimai atsisbuwa bažnytinėj salėje. Norintis pristoti į klubą, iki gegužio mėn. moka tik po 50c. ant mėnesio. Susirinkimas atsisbus 29 d. balandžio. Norinti prisirasztyti, tegul pasiskubina, nes nuo gegužio istojimas bus pakeltas pagal amžių norinczių prisirasztyti. Į klubą gali prisirasztyti kiekwienas lietuwis be skirtumo tikėjimo ir nuomonų; priimame teipogi ir neturinczius ukėszkus po pierpų, bet toki turi į trumpą laiką iszsiimti ukėszskas popieras ant norejo kelis lietuwius suaresztuoti, bet tie nesidawė, parmušė policijantą ir gulinti pradėjo muszti. Tas, matydamas, jog gal bi ne gerai, iszsitraukė reulwerį ir ant atsigynimo, pradėjo szaudyti; szuwis S. Czernewskį teip sunkiai uagawo, kad nugabentas į ligonbutį, ten į antrą dieną pasimirė. Czernewskis patėjo isz Trakų paw., Wilniaus gub. Paliko paczį ir dwejtą waiukuszių dideliame warge. Prie lietuwiszkių organizacijų ne prigulėjo; ne skaitė nė jokių laikraszczių.

Prisirasz prie Klubos nesigailės, nes isz to turės ne mažą naują daly isz politikos, o atsitikus ligai, gaus isz kasos po \$3 ant sanwaitės, o pasimirus sanariui, kunas bus priderancziai palaidotas.

Kaip tik bus galima, Klubas pasisamdys ruimą ant patalpinimo knygyno, teipogi wisokiems pasilinkeminimams, praneszimams ir pamokinimams.

Klubos sekr. P. Pecziokas.

Isz Spring Valley, Ill.

Kaip matome, kituose miestuose lietuwiai kyla isz miego, dar buojasi ant tautiszkos dirwos twerdami tautiszkas draugystes, dedami ant tautiszkių reikalų aukas; musų gi miesto lietuwiai dar wis tobmiega, jų dar negali prikeliti nė joki būdinimai. Mes dar nesidarbujame ant musų paczių naudos, bet tarnaujame kit-tauziziams, lenkams arba amerikonomams.

Per paskutinius rinkimus miestow wirszininkų ir mes buwome pasatę sawo kandidatą, wien isz praklinensnių wyrų ir stengėmės nepasiduoti swetintauziziams, bet tasai musų kandidatas priez pat elekicijas parsidawė amerikonomams gal už alaus stiklą arba už weidmainingą pagyrimą, ir tuom ne tik sawą pardawė, bet mus wisus,

Argi mes ne matome, kur toks pasielgimas mus weda? Jak per tai mes nužadome swetintauzių godonę, kurie, žinodami, jog lietuwius galima papirkiti pigiai, su mums nesirokuos.

Apart tokių neiszmintingų parsidawimų politikszuose reikalauose, žemina mus swetintauzių akyse musų sawitarpiniai nesutikimai, prowsos, musztynės ir girtuokliawimai. Musų broliai pasigėrę muszasi saliuuose, nesza paskutinį centą lojeriams ir sudams; atliekamą nuo darbo laiką praleidžia ant einikų arba girtuokliawimų. Argi už tokius darbus gali mus godoti swetintauzciai? Priežodis sako: godokie pats sawę, o tasyk ir kiti tawę godos! Kaip gi mes galime reikalauoti godonės nuo kitų, jeigu pats sawę ne godojame; už peiktinus darbus jak niekur godonės ne galima užsielpinti!

Liaukimės todėl ty žėminančių mus gerą garbę bjaurių palinkimų, atmeskime sawitarpinius nesutikimus, meskime girtuokliawimus, liaukimės musztynių, kazyry ir kitų bjaurių palinkimų! Wieton to, griekimės skaitymo geresnių laikraszczių ir mokiszkių knygų, tasyk ir protiszkaime stowesime teip žemai, o tasyk godos mus wisi kintanciziams.

Apie aukas ant Paryžiaus parodos reikalų ir ant kankintinių isz musų miesto nieko ne girdėt; Gėda už tai musų broliams, kad jie nesupranta tautiszkių reikalų. Jeigu terp mus butų geresnis supratimas ir tautiszka wienybė, daug dalykų nuweikti galėtume. Fr. Eismont.

Kur teisybė?

Matome aiskiai, jog musų dwaiszki wadowai, jeigu kuom nors nusideda priez wisuomeng, tai niekada nepripažįsta kaltės esą, bet wisa la stengiasi kitiems sawo kaltes primesti. Iszėmimo terp jų ne pasistiki užtymti. Teip dar Chicagoj Krawczanas, teip prezidentas parodos komiteto, zokokinakas Saurusaitis, ku-damiam parapijonai užmeta, anot "Saulės", "ne sztant" wedimą rokundu isz parapijos pinigų ir ant gale dabartinis. Susiwenyijimo prezidentas kun Kaupas su jo suteikta garbės sanaryta, ne turint tiesos, p. Baczkauskui. Kun. Kaupas mat "Susiwenyijimui" elgiasi teipjau, kaip ir parapijoj, taigi kunigiszka, arba, kitaip sakant, despotiszka; kitaip elgtiesi, rodosi, jie ne moka. Sztai N. 12 "Tėwynės" apginėja neklaidingumo kun. Kaupo sako, kad p. Baczkauskas pasilikio S. L. A. garbės sanariu ne dėlto, kad prezidentas jis tokiu padarė, bet buk todėl, kad pagal konsticiją, jeigu kas Sus. paaukawja ne mažiau kaip 100 dol., tai toks pasilieka garbės sanariu. Tokiu isztitarimu wienok konsticija niekam ne pripažįsta garbės sanariystos, tik parodo, kad toks auar pilnas ar pirmas su draugų pagelba.

Prisirasz prie Klubos nesigailės, nes isz to turės ne mažą naują daly isz politikos, o atsitikus ligai, gaus isz kasos po \$3 ant sanwaitės, o pasimirus sanariui, kunas bus priderancziai palaidotas. Kaip tik bus galima, Klubas pasisamdys ruimą ant patalpinimo knygyno, teipogi wisokiems pasilinkeminimams, praneszimams ir pamokinimams. Klubos sekr. P. Pecziokas.

dovanojo masiną „Susiw.“, tai ji pastoję jo sawaszia ir centralizuo komiteto ir jo prezidento priderytę buvo daboti tą turta. Kaip tik syki p. Baczkaukas padovanojo, tai ta dovana paliovė buvusi jo sawaszia ir jis neturėjo tiesos dovana imti atgal; ne joks sudas but jam jos nepripažinęs. Jeigu gi, kaip „Susiw.“ organas praneša, p. Baczkaukas sawo maszina atims atgal, tai matyt, kad jos ne buvo dovanojės, bet wien pažadėjės, o pažadėjimas nėra dovana. Todėl klausimas, už ką kn. Kaupas norėjo „Saulės“ isleistoju suteikti garbės sanarystą? Ar tik ne bus už tai, kad „Susiw.“ aplisidusi neprigulmingas, pradėjo prigulnintiems kunigams tarnauti, remti jų biznį, dangstyti klebonijų meszlynus? Tokiu budu pasirodo, kad „Tėvynė“, garsindama apie ne šanzaciją dovana, wiens sanariams ir wisuomenei neteisębę garsino; „Susiw.“ ne gawo maszinos wertės \$200; jeigu gi gawo, tai už nužudyti asako tie, kuriems tos organizacijos turtas ant dabojimo pawestas. Wisi sanariai turi tiesę reikalauiti tikro isaisziskimo to wisio. Czia ne wieno prezidento reikalas, bet wiesos organizacijos ir, priesz jį prezidentas ar nori, ar ne, turi isisiteisinti. „Tėvynė“ sako, kad p. Baczkaukas sawo dovana atėmė dėl protestu. Tas ne tiesa... Protestai juk ne buvo priesz p. Baczkauką ir jo dovana, bet priesz „Susiw.“ prezidentą, kuriai dryso mynioti po kojų tos musų organizacijos konstituciją.

Susiw. L. A. Sanarys.

Aukos.

Ant kankintinių sulgyzsiol susirinko pas mus: \$100.41. Pauksztis prisuntė \$136.26. Wiso labo \$237.26.

Bal. 16 Sauniai 400 MK \$96.00.

„ 23 Sauniai 585 „ \$140.00.

Isz wiso \$236.58.

Lieka pas mus 68c.

Ant Paryžiaus Parodos susirinko pas mus nuo lapkričio 24 p. m. po pasiuntimo Paukszciai \$73.99.

Bal. 19, 1900 pasiusta p. Paukszciai \$62.00.

liko pas mus \$11.90.

Garbus Tautieciai!

Paimant wesi reikalus gelbėjimo kankintiniams musz tautos, nēr lengwas uždawimas: pinigų sudėty nėra daug, o reikalų yra didelė daugybė. Juk ir programo dėl gelbėjimo wysuomenės komitetui ne padawė, o paliko mums taji isisidirbti.

Prieg tam mes neturime nė suraszo wisz kankintinių, o ypacziai tų, kurie kas mėnesis reikalauja paszelpos. Teip-gi nežinome, nė kiek katras reikalauja. Teip dalykams stowint, ūmai gali kilti rugonė ant musų, komiteto, kad mes wieniems duodę, o kitus aplenkę — nors mums wisi kankintiniai, ar jie kunigai ar ne kunigai, lygiai rupi.

Idant iszwengti rugojimų, o kiek galint daugias padaryti gero dėl kenziančių brolių, man rodosi, wisu pirmu reiktu, kad toks pat specializiskas gelbėjimo kankintiniams komitetas susitwertu Prusų Lietuwoje, kuris areziuzas Maskolijos budamas, galėtų greiciu isauzinti wargus ir bėdas nubaustų per waldžią tėwynainių.

Kitas dalykas yra teip-gi swarbus. Patys kankintiniai, katrie gali, turi atsizaukti ir komitetą ir paduoti sawo reikalawimus; o katrie patys ne gali tai padaryti, tegul tai padarytu per draugus ar padinstamus.

Kada žinosome reikalawimus kankintinių, tuomet matysime, kiek mes galime palengwinti aniems wargus. Žinoma, mes mokėsime pagelb wieniems tuom laiking, reikalaujantiems — kas mėnesis, iki anie isztruks isz sawo bėdos. Jeigu bus katram galima pabėgti ir užbrauti, musų rupezciu turi buti tame gelbėti.

Tai-gi pinigų reikės, ir welytina, kad wisuomenė buti ir toliaus doeni dėl kankintinių labo. Komitetas kas mėnesį man ding, galės iszuoti rokunda isz atlikto darbo, idant wisuomenė matytu, juog pinigai, paszwęsti labam mieriui, tapė tam tikrai sunaudoti.

J. Szliupas.

Isz wisur.

Prancuziskas laiwas „Hoch“ paskendo Airijos pakrantėse. Su juom prigirė 24 žmonės.

Prusų randas iszwijo isz sziaurinio Szlezwigo 80 darbininkų lenkų isz Galicijos ir Lenkijos.

Iszplaukęs isz Bremos laiwas ant upės Wezeros, prieszais Wolmershausen, susidaužė; prie to 11 žmonių prigirė.

Prusų randas uždraudė par-dawinėti lenkiskus laikraszcias ant wisų geležinkelio stacijų. Mat Prusai tame sėka Maskolijos; ta-kais.

Badas Indijose apima wis didesnius plotus ir wis daugias žmonių jį kenzia. Dabar 5500.000 žmonių minta isz rando paszelpos.

Pagal paskutinį žmonių suskaitymą parengtą amerikų, ant salos Kubos pasirodė isz wiso 1572797 gywentojų. Mieste Havanao pasirodė 235981 gywentojų.

Mieste Tarnowe, Galicijoje, laike diemwaldystos katedros bažnycioj pirmą welykų dieną pasimirė staiga djeceziuzos wirszinjas, katalikiskas wyskupas Lobos.

Baisus azijatiszkas maras prisigriebė jau i Persijos sostinę miestą Teheran. Pereitą san-waitę numirė nuo maro szitame mieste 295 žmonės.

Ant Maskwos Briansko geležinkelio, ne toli stacijos Wora-tinka, susidaužė traukis. Traukib wėdijas prie to likosi užmusz-tas, o 7 geležinkelio tarnai sunkiai ap-kulti.

Isz Szlezijos, Prusuose, wėl iszwijo 360 czezikiskų darbininkų. Mat Prusų waldžios tokiu neizmuntingu budu baudžia czekus uztai, kad jie sawo tėwynę nei-duoda wokiecziams sawę už nosų wadzioti.

Mieste Monaco, kur yra gar-sus loszimo namai, amerikonziskas milijonierius Vanderbildt i-tris dienas praloszė \$100000. Musų kazirnyka losziantj einikj ir i kruwų susidėję ne praloszia tiek per iszsius metus, kadangi tiek pinigų ne turi.

Sanariai katalikiszkos stu-dentų draugystės didelę waltį, ties mietu Birgen, Wokietijoje, kė-lėsi per upę Reinz. Widuryj upės waltis apwiro ir wisi besi-keliantj supuolė i wandenį. Ki-atėjo pagelba, 18 studentų prigirė; kitus gi pasisekė iszgelbėti.

Du maskolizkos laiwynės admirolai ir 42 augzstosni oficeriai Sewastopoluje likosi atiduoti po sudu. Apkaltina juos už wisokias prigawystes ir pasisawini-mą sau keliu milijonu rublių pas-kierty ant reikalų karizkos lai-wynės ant Juodųjų jurių.

Kaip praneša paskutiniai telegramai, azijatiszkas maras ar-tinasi wis labiaus prie Europos. Dabar jis apsiereiskė jau tulose portuose prie Raudonųjų jurių.

Indijose maras siauzia dar wis labai smarkiai: pereitą san-waitę nuo jo czia pasimirė su wirszum 4000 žmonių.

Laikraszciai praneša, kad apsiereiskęs pirmą azijatiszkas maras Argentiną, pietinę Ame-riką, su wisu isznyko; užtai jis platinasi Europos link. Jis apsi-reiskė ant jurių ant woksizsko garlaiwio „Palon“, ant kurio nuo maro pasimirė du jurinikai. Lai-wą tą sulaukė kwarantėnų porte Los Palmos, ant Kanariskų sa-lų.

Czekijoj daugelyj wietų žė-mė pradėjo slugti, tulose wieto-s, kurios buvo augzstai iszku-lisios, pasidarė ežeriai. Tokios permoinos ant žemės pawirsziuas buvo ant wiso ploto tarp upių Eger ir Elbos. 30 kainų sto-winezių ant kalwų likosi iszgriau-ty; sugriuvo teipogi daug baž-nyzių. Geležinkelij pylimai tapo iszardyti, keliai nuslugo, net upių lowiai persikeitė ir jos dabar teka i kitą krasztą. Apie užmuszts žmonis žinių nėra.

Kriokawoj, klinikoj profes-rius Korzynskio buvo szitoks liudnas atsitikimas. Minėtoj kli-nikoj buvo trys moterys sergan-čios ant suminksztejoj kaulų. Profesorius užsimanė ant jų gy-dymo iszbandyti naują waisę wadinamą „Kolchinina“. Bet kaip tik jezirszko to waisto, ligo-nės pradėjo mētytiesi ir i porą minutų wiesos trys pasimirė. Prokuroras tuojaus parengė tiri-nėtojų komisiją ir jeigu profeso-rius pasirodys kaltu, jis bus nu-baustas pagal krasztu tiesas.

Ant salos Sicilijos, pietinėj Italijoj, netoli miesto Catanijos, bandytai isjakraustė per langą i namus barono Grandine-tto, papjowė patį baroną ir jo du broliu; suriszo wisus tarnus ir dwardo darbininkų. Iszkrastė wiesas pakawones, kuriose rado 200000 lyrų gatawų pinigų. Plė-szikių ne sugawo ir turbūt ne greitai sugaus, kadangi su jais laikosi wisi betureziai kainų gy-wentojai; plėszikai beturczizmas nieko ne daro, tankiai su jais da-riasi nuo didturczio pawertais pinigais. Žinoma, kad tie plė-szikių neiszuos.

Ant rytinių maskolizskų geležinkelio, tarp stacijų Talowaja ir Buturlinowka, wagone i kli-asos greitoju trukio likosi papjau-tas turtingas prekėjas Koszczen-ko. Minėtas prekėjas turėjo su sawim 40000 rublių gatawais pi-nigais, apie tą matomai plėszikai uždauė. Wienes isz jų persirėdė už oficerą, kitas gi už popų ir i-sėdė i tą patį wagoną, kuriame buvo Koszczenko, kurį paskui ir papjowė. Ant užmuszėjų nelai-mės, konduktorius pirm laiko užtėmyjo žmogūdytę, užrakino wisus wagonus ir atėjus traukiui ant stacijos Buturlinowka, su žan-darų pagelba suėmė abudu žmog-ždiu.

Miestelyj Osieko, pietinėj Lenkijoj, 23m. Jokubas Kowalski, perpykęs, kad tōwas draudžia wesi menkos dorizkos wertės mērgina, naktyj parėjės namon, kada tōwai miegojo, pagriebė kirwį ir su juo užmuszė mie-gantj pirmame kambaryj tēwų ir keturiu metu sawo seserį. Isz to kambary perėjo i kitą, kur miegojo motina ir trys wyrenėsės žmogūdytės seserys ir i porą mi-nutų wisoms suskaldė su kirwiu galwas teip, kad jos atliko ant wietos. Potam, ujęs i wirtuwę, su tuom paciu kirwiu užmuszė tarnaitę. Arklininke užmuszė sa-wo broli. Iszsmuzę wisus na-miszkius, nūbėgo i kainą ir pra-dėjo ezuakti, buk ant jo tēwo na-mis užpuolė plėszikai, kurie isz-skėrdė wisą szemyną; ne po pa-sakojimui nieks ne patikėjo. Žmogūdytis likosi suarezuotas.

Laikrasztis „Sewernyj Kur-jer“ surinko žinias, kiek isz wiso maskoliziskas randas apwercia pi-nigų ant užliakymo mokslainių, tik gaila, kad žinias surinko tik už 1897 m., bet skaitlinės tos ne daug didesnės ir už poretus me-tus. Pagal minėto laikraszcio surinktas žinias, ant mokslainių daugiausiai pinigų apwertė ap-szwietimo ministerija, nes 26 500000 rubl.; karewizska minis-terija ant to mierio paskyrė 9400000 rubl.; staeziatiziskas sinodas 7300000 rubl.; ižo mi-nisterija 5300000 rubl.; žemdar-bytės ministerija 2100000 rubl.; jurinikystės ministerija 1300000 r. Isz wiso gi 52200000 r., arba ant kiekwieno gywentojau po 55 k. Kiek ant to mierio paskiria wals-cziai, zemstos ir priwatiszkos ypatos, szitame apskaityme ne pamėnėta, jame telpa wien rando prisidėjimas ant palaikymo mokslainių.

Isz prieszties užmuszimo gimnazieto Wintoro miesto Konitz (apie tai pranešėme tuojaus po atsitikimui „Lietuvos“ skri-tytojams) kyla sumisimai, kri-leszczionys apkaltina žydus, buk jie minėto gimnazistą papjowė dėl kraujo, kuris buk žy-dams reikalingas ant welykų i kepamus jų „mėcus“. Ant ne-daleidimo didesnių maisyų at-siuntė czia 200 karewijų. Kan-dangi atrastame kune užtėmyjo, jog kraujas isz gyslų buvo isz-leistas, tai žmonelės kalba, kad tą galėjo wien žydai padaryti. Du nužiūrėtu žydu suarezuotas. Tuom tarpu pasijautė gerai žy-dizskų kalbturcinėtojai žydzikyti-kėjimuzis rasztų, o tame ir lietu-wys kun. Pranasis, nė garsiamu Talmude, nė kituose žydziskuose rasztuose neužtėmyto iszitarimo, kad žydams ant kokių nors tikėji-miskų ceremonijų reikalingas butų krikszczionų kraujas.

Atsilieptimas.

Broliai lietuwiai Chicagieciai! Chicagoj yra newa lietuwizka Szwento Jurgio parapija, bet ji pagimdė jau antrą katalikizską parapiją, o jeigu ne apsisaugosi-me, tai reiks už musų pinigų twerti trečią ir ketvirtą kokiame ne už lietuwizskus tautiszkius, ne už geras darbus dwasziskų waldžijų iszwytam kunigui biznio wietą. Mieli broliai, twerianti dabar antrą parapiją, žiūrėkite, kad tas jusz darbas ne neučiu ant niekų, kad žmonių ant Diewo garbės sudėti pinigai ne butų i balą numesti, bet kad jie atga-bentų broliams ir seserims naudę, kad isz jusz aukų ne galėtu nau-dotiesi musų pacijų iszgamos ir swetintauziai! Žiūrėkite bro-liai, kad jusz swetwotoj naujoj parapijoj ne butų teip kaip pas lenkus, kur tuli dwasziski wado-wai spardo parapijonus ir jiems kumszczą rodo. Apsirikote bro-liai, twerdami pirmą parapiją, ne apsirikite bent twerdami an-trą. Wisos lenkų ir musų baž-nyzių, už musų pinigų staty-tos, yra swetintauzių sawaszia, tai žiūrėkite broliai, kad nors an-trą statoma dabar Chicagoj butų musų sawastis, pasirupinkime, idant nors wiena Rymo-katali-kizska bažnyčia butų ant lietu-wių arba ant lietuwizskos para-pijos wardo o ne ant kunigo arba wyskupo užraszta. Szwento Jurgio bažnyčia užraszta ant wardo wyskupo, todėl ji nėra lietuwų sawastis, lietuwiai ne gal iszmelsti geresnį kunigą, kada-gi tas, ant kurio bažnyčia užra-szta, pasigančias tuom kunigų, koks dabar yra, nors jis lietu-wiams ne geras.

Brangūs broliai lietuwiai! Jus aukaujate sunkiai uždribts pi-nigų, bet ne mokate jų teip sunau-doti, kad jusz aukos iszeitu ant naudos wisų lietuwų, aukauja-te juos ant naudos wieno kunigo, kuris tankiai isz bažnyzių už jusz aukas pastatytų daro sawo asabizsko biznio wietą. Mieli broliai, apsižiūrėkite tik, o pat-s pamatysime, kad statydami baž-nycijas ne sau bet kunigams, pat-sawę skriaudžiame, skriaud-žiame wisą musų tautą, o tuom paciu jau nusidėdame ir priesz Diewą. Pažiūrėkite tik mieli broliai i prancuzus, arba wokie-czius katalikus, o pamatysime, kad nors jie yra katalikais gal geresniais už mus, bet ne duoda kunigams ir wyskupams sau ant spraudo jodinėti, ne duoda kun-igams mētyti beisziroskawimo žmo-nų ant bažnyzių sudėty pinigų, kadangi kunigo prie kasos ne prileidžia, ne duoda kunigui gramzdyti bažnycijas i skolas be tikro reikalo ir be priarimo pa-rapijonų.

Tai gi, mieli broliai, twerdami dabar antrą lietuwizską parapiją, twerkite i ant tokių pamatų, ant kokių stowi wokieczų arba prancuzų bažnyzių, statydami lietuwizską bažnycią, ne darykite jos sawaszia swetintauzio wyskupo, tasyk tik turėsite sawo bažnycią, tasyk tik kunigas ne gulės ant spraudo sawo penėtojų jodinėti, tasyk tik sulauksite ge-ro, ne iszwytis isz tōwynų už ne-gražius darbus kunigo. Tasyk jusz pastatyta bažnyčia bus tik-rais Diewo namais o ne sakra-mentų pardawiniams už brangius pinigus, ne žydziskas ban-kas. Tasyk tik isz bažnyzių ne drys jusz mētyti lankan dorizskai nuapuolę kunigai! Kitaip, mieli broliai, nuskrausite ne tik pat-s wę, bet wisą lietuwizską tautą.

K. Rudis.

Chicago, Dr-tė Panu Szv. Marijos P. Ražaczewos praneša wisiems gentims ir palystamiems liudn naujiena, kad 16 d. balandžio, 10 val. ryto, po 16 mēne-sių szuono, ligos, apwerta, sv. Sakra-mentais persikyrę su szuonu swieto szwento atminties Abona Kigaitė, 23 meto amžiaus, buvusi per 5 metus pre-zidentka musų Dr-tės, 18 d. balandžio Dr-tė palaidojo jos kaus ant Chicagie-ka katalikizsko kapiniu. Laidotawes buvo iszkilmingos: isz namu, nuo 18 ul. lydė-jo kunas su musika i lietuwizską baž-nycią ant 33 ul.; czia pastikto su Dr-tės weliwa želaunai apsirodičius draugis; kitos draugės baltai apsirodičius šjo szale baltu grabo apredyto gywomis kwietkoms. Bažnycioje atsiuwo želaunos miszios ir kn. Pėla pasake grafų pamokslą. Potam su didžiausiu inkli-mu ir muzika tapo uolydeta i kapus. Weliene paėjo isz Stungis kaimo, Saiaulų pav., Kauno gub. Pergyveno Ame-riką 10 metų.

Wisima, kurie emė dalywus jos la-dotawes ir kn. Pėla už pasakymą, gra-žias pamokslą, Dr-tė Panu Szv. M. P. Raž. istaria wardo welieneis szirding-acių.

Prancuz wisiems gentims ir palysta-miems kad 9 balandžio persikyrę su szuonu, swietu mano numytele moteris-ka, Liudwika Petrawicziene (po tėwais Gerikaitė) ir 10 balandžio tapo palaidota ant Norwood Park kapiniu. Norui plateniu žiniu apie jos myrį, teikias rasztyti ant mano adreso:

Jonas Petrawiczius.

Box 75 Maywood, Ill.

Prancuz gentims ir palystamiems, kad mano mieliausio moterisze, Elzbi-eta Cepulaukicze, (po tėwais Mikalai-cziuko) gywenti miestielyje Jurbarke, Kauno gub. pasizgus sunkiai 5 mēne-siu ir apwerta sv. Sakramentais, 11 d. wassario, 1900, persikyrę su szuonu swie-tas, palaidoma 3 maus waikeilus swie-tytėje. Jos uolindes vyras

Juozas Cepulaukicius, Seeleyville, Ind.

SENŲ GADYNIŲ

Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tęsa.)

Šios dienos tinginiai mazi žvėris, ne gal lygintiesi su išnykusiais tėvais, turi vos dvi pėdi ilgio; kunas uždengtas tankiais minkštais plaukais, kurie saugoja žvėrį nuo gyva-čių vienatinių jų priesų. Kadangi tinginiai praleidžia wisą savo amžį ant medžių, tai jų ne pasiekia vaikščiojant ant žemės draskanti žvėrys ir kitoki priesai. Miega jie pasikabi-ne ant medžių šakų ir isrodo tasyk, lyg kad kybotų plaukų pluoštas. Jeigu wėjas tykus, tinginiai tupi ramiai ant šakų, bet užstojus wėjų, jie pasinaudoja isz isisiubavusių šakų, griebia už jų ir tokiu budu kranstosi isz wieno ant kito medžio; kadangi Brazilijos girios tan-kios, tai ant perėjimo girios medžių viršū-nėms šitiems žvėrisms nėra visi reikalo lipti ant žemės. Šokinėti nuo medžio ant medžio kaip woverės tinginiai ne gali, tai ant perėjimo nuo medžio ant medžio turi pasinaudoti isz wėjo issiubuočių šakų.

Apart milžiniskų tinginių, pietinėj Amerikoj rado liekanas kito milžinisko sutvėrimo giminingo ne skaitlingiems šios dienos serdokiniais žvėrisms, turintiems kuną uždengtą kietu serdoku, panašiu i želvų už-dangą. Sutvėrimui tam mokslinčiai dave vardą *Glyptodon*. Šitas sutvėrimas panašus isz dalies i mazus šios dienos serdokinius žvėris: turėjo jis storą ir kietą serdoką užden-giantį kuno vidurį; galva ir kojos buvo nuo jo liunosos. Galva ir uodega buvo teipogi uždengtos serdoku, bet ne tuom paciu, kuris uždengė kuno vidurį. Serdokus uždengian-tis kuną daugumo išnykusių serdokinių žvė-rių susidėjo ir lygių dalių kaip žuvies žvynai bet nekrantų, dručiai wiena su kita kras-tais susijungusių; serdokus tas uždengė žvėrį teip kaipi kad ant jo uždėtume nelinkstantj luobą; šiadieninių mazų serdokinių žvėrių ta uždanga linksta, ji sudėta isz liuosų juostų, todėl šiadieniniai gali susiriesti i kamuolį

Glyptodon asper.

kaip ežys; anie išnykę, dėl ne lankaus serdo-ko, to padaryti ne galėjo. Ant pirmutinių kojų buvo stori trumpi pirštai, wieton ilgų, kaip pas šios dienos serdokinius; isz to matyt, kad anie išnykę ne prigulėjo prie kasinėjan-čių, arba kitaip sakant, jie nesimaityno šak-nimis ir jų ne įjeskijo kasinėdami žemę. Ro-dosi, kad žvėrys Glyptodontų giminės gywe-no vien pietinėj Amerikoj, bet tulų jų at-mainių liekanas randa Meksike ir Texase, siaurinėj Amerikoj. Šitie sutvėrimai turė-jo kelias veisles, o tarp weislių yra turinčios po kelias atmainas.

Glyptodon asper turėjo gražų serdoką isz seskančių dalelių kaipi skulptoriaus iszpau-stytų; uodega gi buvo uždengta kietais žie-dais ismargytais gana zniaimais gumblais; žiedai tie galėjo krutėti; taigi, nežiurint ant kieto serdoko, žvėris uodegą galėjo krutinti i visus krasztus. Nugarkaulio kaulai suaugę, isrodo lyg ilgą dudelę, priauję prie apačios didžiojo serdoko, prie kurio ir šonkauliai bu-vo pritvirtinti. Kruminių dantų šitas žvėris turėjo šešioliak, po keturis abiejuose žan-do krasztuose, po lygiai abiejuose žanduose. Jie wersnėję turėjo po dvi plati grabuti dalinan-ti dantį i tris dalis, nuo ko paeina ir vardas. Vardas glyptodontas paimtas isz grekizkos kal-bos: *glypho* reiskia iszpauju ir *odons*—dantis. Glyptodon asper turėjo 9 pėdas ilgio.

Pleistoceno sluogzniuose ne toli Buenos Aires rado liekanas kitos atmainos šitų su-tvėrimų wadinamos *Glyptodon clavipes*; šitas buvo jau mažesnis.

Glyptodon clavipes.

Lygiai megatherijai, kaip šiadien gywu-janti tinginiai, išnykę glyptodontai, šiadien gywuojanti serdokiniai žvėrys ir skruzele-dziai priguli prie žvėrių giminės nepilnadan-čių (*Edentata*), neturinėję prysakinį dan-tų, o tarp jų yra ir visai neturinti dantų. Šiadieniniai serdokiniai žvėrys turi serdoką susidedantį isz eilių krutantių juostų, todėl žvėris gali susiriesti i kamuolį; jis isjaka-sa kaip kumis po žemę, ten ir gyvena, besima-itydams tuom, ką gauna. Naikinančių priesų neturi, gyvatės ne gali per kietą serdoką įkasti, o kitoki priesai i olas ne gali prisigriebti.

Isz kaulų sudėjimo dabartiniai serdoki-niai žvėrys panašus i tinginius, bet kad gy-wenimo budas kitoks, serdokiniai kasa olas, tai jie turi tvirtas kojas užbaigtas nagais, neatbutinai reikalingais olų kasimui.

Kodėl išnyko milžiniskie megatherijai ir glyptodontai, o pasiliko mazi ir silpni dabar-

tiniai to skyriaus sutvėrimai, ant to ne gali-ma atsakyti, kadangi tos prieszastys nežino-mos.

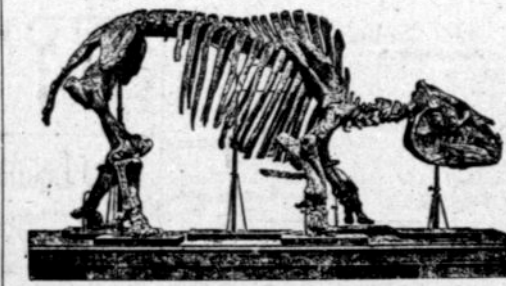
Žvėrys Pleistoceno laikų.

Liekanų žvėrių visokių skyrių pleistoceno sluogzniuose ant viso žemės pawirsziuas randa teip daug, jog ant aprašymo wisų tų žvėrių reiktų parašyti didelę knigą. Todėl aplesime kitus, o aprašysime tik kelias žin-geidesnes veisles. Pradėsime aprašymą nuo tų, kokių liekanas randa pietinėj Amerikoj. Liekanų seniai išnykusių žvėrių, isz wisų pi-etinės Amerikos krasztų, daugiausiai randa Argentiną ir Patagoniją. Plotai tie užima didelę aliuvijališką lygumą pasidarusią isz juodo dumbo, tekančių wandenų sugabento nuo augstėnių wietų.

Rods pampasų lygumos, kaip matyt, pa-dirbtos prėskų wandenų, bet daug faktų ro-do, kad dalis jų buvo seniai po jurių wande-nims, tvėrę jų dugną. Tose tai lygumos kaip kapinyntose palaidota dideli daugybė seniai išnykusių žvėrių kunų, kurie parodo, jog seniai praėjusiuose amžiuose tuose kras-tuose gyveno žingėduis sutvėrimai; kokių ki-tuose krasztuose ne užtikna. Kaulus tų iš-nykusių žingėduių gywuolių randa isgriau-tuose upių kranuose, kasdami šulinius ir gi-lesnes rusis.

Čielus skeletus prikass dirbdami La Pla-tos portą ir tie skeletai yra dabar La Platos muzejuje, kuriame yra labai daug čielų ske-letų ir atskirų kaulų senos gadyinės gywe-nusių Argentinų gywuolių.

Vienas isz tokių gywentių Argentinų pleistoceno laikuose sutvėrimų buvo *Toxo-don*. Jis prigulėjo prie naguočių sutvėrimų, turėjo daug ypatybių, kurios jį priartina prie arklų, tapyrų, rinocerų, šlapių ir grau-žiančių. Vardas paimtas isz grekizkos kal-bos: *toxos* reiskia lanką ir *odons*—dantį. Ka-dangi mat dantys jo panašūs isz dalies i lan-ko dalį. Galva jo isz dalies panaši i arklų galvą, turi ilgą dvi pėdi ir keturis colius. La Platos muzejuje yra du pilni skeletai šitų sutvėrimų.

Skeletas Toxodono.

Iki šiol mokslinčiai pažista desimts at-mainių šitų žingėduių sutvėrimų, isz kurių geriausiai istirta yra atmaina *Toxodon pla-tensis*. Pagal didumą, jis buvo tokiu didumo kaip šios dienos indiski rinocerai arba nosa-ragai.

Kaip matote ant paveikslėlio, pirmuti-nės kojos šitų žvėrių dideliai skyriais nuo paskutinių. Pirmutinė kuno dalis buvo žė-ma, o per tai ir galva buvo žemiaus nugaros. Isz dalies toxodontai buvo panašūs i rinocerus ir beveik tokio jau didumo; kaklą turėjo tvirtą ir teipjau trumpą kaip i rinocerai; ko-jos teipogi buvo panašios i rinocerų kojas, ant kurių turėjo po tris pirštus. Isz galvos gi jis isz dalies panašus i žvėris turinčios po-rą nagų, isz dalies gi ir i žvėris ne poranagius. Dantis šitie žvėrys turėjo ypatiskius; viršuti-niame žande buvo dvi pori pjaustantių dan-tų, kurie augo per wisą žvėries amžį, panašių i tokius jau dantis trinių ir zuikių; apati-niame gi žandė buvo po tris poras tokių jau dantų isodytu horizontaliskai. Isz šiadien gywuojantių naguočių žvėrių wien mažytis *hyrax* turi per wisą žvėries amžį augančius pjaunčius dantis. Kruminiai dantys augo teipogi per wisą žvėries amžį, bet pawirszių tų dantų visai ne panašūs i pawirszių šios die-nos naguočių žvėrių. Artyma toxodontui forma buvo teip pramintas *Nesodon*, nuo ap-valaus gumbo esančio ant vidurinės dalies viršutinų kruminių dantų. Šitų žvėrių mokslinčiai pažista tris atmainas, isz kurių mažiausia buvo tokiu didumo kaip dideli avis. Isz dantų šitie sutvėrimai stovi arti šios die-nos arklų, nosoragių ir tapyrų; nors jų dan-tys augo gana ilgai, bet ant galo visgi pasi-darė saknys. Didžiausias isz pažistamų atmai-nų buvo *Nesodon imbricatus*, beveik tokio didumo kaip šios dienos rinocerai. Liekanas *Nesodon ovinus* rado pietwakinėse Patago-nijos pakrantėse.

Typpotherium buvo tai mažas sutvėrimas, isz dantų dar labiaus panašus i šios dienos graužiančius žvėris, kaip antai zuikius, trinius ir tt. Rodosi, kad šitie mazi sutvėrimai ant kojų neturėjo nagų nė tokių kaip arkliai, nė tokių kaip jaučiai, bet greičiau tokius ko-kius turi šunes; isz sawo pavidalo buvo pana-sūs i šios dienos jurių kiauaites. *Pachyrus-cus* buvo tokiu didumo kaip triniai ir isz sawo pavidalo i juos panašus. Nežiurint wienok ant to pawirszinisko panašumo jie prigulėjo prie toxodontų skyriaus. Šitie sutvėri-mai, kaip matyt ant dantų, maitinosi žole.

Žvėrys gyvene pietinėj Amerikoj: *Astro-patheriai* ir *Homolodotheriai* nuo jaunys-tės turėjo jau dantis su šaknimis. Kaip ma-tyt ant kaulų, abudu šitie sutvėrimai buvo labai dideli. Iki neseniai Homolodotherium pažinojo wien isz kelių surastų dantų, dabar wienok La Platos muzejuje yra jau žandų, nugarkaulio ir kojų kaulai; pilno ske-letu wienok dar

